

Työterveyslaitoksen tutkimuskatsaus (1/2025)

Laura Salonen
Jie Li

Työterveyslaitos

80 VUOTTA
HYVINVOINTIA
TYÖSTÄ

Tähän tutkimuskatsaukseen on koottu tiiviisti Työterveyslaitoksen tutkijoiden tuoreimmat tutkimusjulkaisut – katsaus ilmestyy noin kerran kuussa. Toivomme, että tutkimustietoamme hyödynnetään laajasti suomalaisen työelämän kehittämisessä. Lanseeraamme katsauksen osana 80-vuotiaan Työterveyslaitoksen juhlavuotta.

Tämä on tutkimuskatsauksemme pilottiversio, josta kuulemme mielellämme palautetta. Voit kertoa mielipiteesi helposti [tämän lomakkeen kautta](#).

Työterveyslaitos

PL 40
00251 Helsinki

www.ttl.fi

Kirjoittajat: Laura Salonen, Jie Li
Toimittaja: Päivi Lehtomurto

© 2025 Työterveyslaitos ja kirjoittajat

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman asianmukaista lupaa.

SISÄLLYS

1	Työaikalain lakimuutos lievensi sairauspoissaolojen lisääntymistä	3
2	Työpaikoille malliratkaisuja syöpävaarallisten aineiden arviointiin	4
3	Työhyvinvointi suomalaisissa johtamiskoulutusohjelmissä	5
4	Tuotantolaitosten toimistojen ja valvomoiden sisäympäristö	6
5	Mielenterveysperusteisen työkyvyttömyyden hoidon parantaminen vaatii lisää yhteistyötä ja ennakolluulojen voittamista	7
6	Lähes kaikille ammattiastmaa sairastaville jää pysyvä lääkitys	8
7	Työrauha vähentää lyhyiden sairauspoissaolojen riskiä	9

1 Työaikalain lakimuutos lievensi sairauspoissaolojen lisääntymistä

Tässä tutkimuksessa arvioitiin työaikalain muutosta seuraamalla julkisen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sairauspoissaoloja vuosina 2019–2021. Työaikalain (872/2019) muutos mahdollistaa aiempaa joustavampia työvuorojärjestelmiä, esimerkiksi takaamalla vähintään 11 tuntia vuorokausilepoa työvuorojen välissä.

Tutkimuksessa käytettiin koeryhmäasetelmaa ja rekisteritietoja. Tulokset osoittavat, että lakimuutos vähentää lyhyitä vuorovälejä, joiden vähentyminen puolestaan lievensi sairauspoissaolojen lisääntymistä.

Tutkimuksessa todetaan, että työntekijöiden lepoajat ovat ratkaisevia työterveyden sekä työpaikkojen tehokkuuden kannalta.

Tekijät: Jarno Turunen^{1,2}, Kati Karhula¹, Annina Ropponen^{1,3}, Rahman Shiri¹, Kari Hämäläinen⁴, Jenni Ervasti¹, Aki Koskinen¹, Olli Haavisto¹, Mikael Sallinen¹, Jaakko Pehkonen² ja Mikko Härmä¹

¹Työterveyslaitos; ²Jyväskylän yliopisto; ³Karoliininen instituutti; ⁴Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Julkaisu: Turunen, J., Karhula, K., Ropponen, A., et al. (2025). Evaluating quick return restrictions on sickness absence in healthcare employees: A difference-in-differences study. *International Journal of Nursing Studies*, 163:104996. doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2025.104996

Julkaisun tyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

2 Työpaikoille malliratkaisuja syöpävaarallisten aineiden arviointiin

Tässä tutkimushankkeen loppuraportissa tarkasteltiin ammatissaan syöpävaarallisille aineille altistuneiden (ASA) rekisterin lakimuutoksia (452/2020), jotka astuivat voimaan 2020. ASA-rekisteri on lakisääteinen, ja siihen kuuluu ilmoittaa työympäristössä esiintyvistä syöpävaarallisista ja perimää vaurioittavista aineista. Hankkeessa toteutettiin tutkimuksia hyödyntäen kysely- ja haastatteluaineistoja, jotka on kerätty 2020–2022 välillä.

Hankkeen tutkimuksilla selvitettiin, mitä vaikutuksia ASA-lainsäädännön muutoksilla oli ollut työpaikojen työturvallisuus- ja työterveysyhteistyöhön sekä miten hyödylliseksi rekisteröinti koettiin. Tulokset tuottivat tietoa ASA-rekisteröinnin hyödyistä ja riskeistä sekä tulevaisuuden kehityskohteita.

Tulosten perusteella laadittiin malliratkaisuja ASA-velvoitteiden huomioimisesta osana työympäristön kemikaaliriskien arviointia. Malliratkaisuihin pääset [tästä](#)

Tekijät: Tuula Liukkonen, Milja Koponen, Sanni Uuksulainen, Mika Liuhamo, Maria Hirvonen, Jenni Kaisto ja Tiina Santonen
Työterveyslaitos

Julkaisu: Liukkonen, T., Koponen, M., Uuksulainen, S., et al. (2025). Muutokset syöpävaaraa aiheuttavien tekijöiden lainsäädännössä: vaikutukset työpaikoilla. Työterveyslaitos, Helsinki.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-201-4>

Julkaisun tyyppi: Tutkimushankkeen loppuraportti

3 Työhyvinvointi suomalaisissa johtamiskoulutusohjelmissa

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, miten työhyvinvointia käsitellään suomalaisissa johtamiskoulutusohjelmissa. Tutkimuksessa analysoitiin sisällönanalyysin keinoin 91 julkisesti saatavilla olevaa kurssikuvausta suomalaisista vuonna 2023 järjestetyistä johtamiskoulutusohjelmista.

Tulokset osoittavat, että työhyvinvointi on johtamiskoulutuksessa usein yhdistetty organisaation suoritukseen ja sitä käsitellään taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen työkaluna, jättäen työntekijöiden hyvinvoinnin itseisarvon vähemmälle huomiolle. Johtamiskoulutusohjelmat painottavat usein itsejohtamista ja henkilökohtaista kehitystä, mikä voi ylläpitää yksilöllisen vastuun kulttuuria hyvinvoinnista ja johtaa pinnallisiin johtamiskäytäntöihin.

Tutkimuksessa todetaan, että suomalaisissa johtamiskoulutuksissa tulisi priorisoida kokonaisvaltaisia lähestymistapoja työhyvinvointiin ja korostaa sen itseisarvoa organisaation suorituskyvyn ohella.

Tekijät: Pinja Ryky¹, Anu Järvensivu¹ ja Sami Paavola²

¹Työterveyslaitos; ²Helsingin yliopisto

Julkaisu: Ryky, P., Järvensivu, A., & Paavola, S. (2025). Leadership education in Finland: a critical examination of well-being management approaches. *European Journal of Educational Research*, 14(1), 229–248. doi.org/10.12973/eu-jer.14.1.229

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

4 Tuotantolaitosten toimistojen ja valvomoiden sisäympäristö

Hankkeessa tutkittiin seitsemän metsä- ja metalliteollisuuslaitoksen toimistojen ja valvomoiden sisäympäristöä kenttätutkimuksin, kyselyin ja haastatteluin. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että toimistojen ja valvomoiden sisäilman laatu ja olosuhteet sekä valaistus olivat pääosin hyvällä tasolla. Sisäympäristöä heikensivät ilmanvaihtoon liittyvät ongelmat, riittämätön rakennusten ylläpito, teolliset mineraalikuidut, pöly, rakenteiden kosteusvauriot sekä tuotantotiloista kulkeutuvat hajut ja kemialliset yhdisteet. Valvomoissa havaittiin enemmän haittatekijöitä kuin toimistoissa, kuten hajuhaittoja, melua, tärinää, vetoisuutta, pölyä ja likaa. Valvomotyöntekijöillä myös esiintyi työskentelytiloihin liittyviä oireita jonkin verran enemmän kuin toimistotyöntekijöillä.

Tutkimuksessa havaittiin, että suurimmalla osalla oli käytössään hyviä toimintatapoja, kuten nopea reagointi haittailmoituksiin ja sisäympäristöasioiden moniammatillinen hoito, mutta kaikki työntekijät eivät olleet tietoisia toimintatavoista. Myös sisäilmaprosessien ja vastuiden selkeyttämisessä sekä tiedonsaannissa oli parantamisen varaa.

Tutkimukseen perustuen laadittiin malleja ja konkreettisia keinoja sisältävä vinkkilista, joita tuotantolaitokset, työterveyshuollot ja sisäympäristöselvityksiä tekevät asiantuntijat voivat hyödyntää.

Tekijät: Sirpa Rautiala, Tuula Liukkonen, Päivi Isokääntä, Kari Salmi ja Pirjo Korenius.

Työterveyslaitos

Julkaisu: Rautiala, S., Liukkonen, T., Isokääntä, P., Salmi, K., & Korenius, P. (2025) tuotantolaitosten ja toimistojen valvomoiden sisäympäristö. Loppuraportti TSR-hankkeesta. Työterveyslaitos, Helsinki.
urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-147-5

Julkaisutyyppi: Hankkeen loppuraportti.

5 Mielenterveysperusteisen työkyvyttömyyden hoidon parantaminen vaatii lisää yhteistyötä ja ennakkoluulojen voittamista

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin uuden psykiatristen potilaiden työterveyshuoltoon ohjaamisen toimintamallin (MYÖTE) käyttöönottoa edistäviä ja estäviä tekijöitä. MYÖTE on jatkumoa TYÖOTE-toimintamallille, jossa tehostamalla terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä on toipilasaikoja saatu merkittävästi lyhennettyä muissa potilasryhmissä.

Tutkimuksessa haastateltiin 17 psykiatria ja työterveyslääkäreitä, ja näiden haastattelujen pohjalta toimintamallin käyttöönoton tärkeimmiksi edistäviksi tekijöiksi tunnistettiin yhteinen usko mallin tärkeydestä ja sen myönteisistä vaikutuksista sekä luottamus toimintamallin kehittäjiin.

Tutkimuksen mukaan on tärkeää ymmärtää, että mielenterveyshäiriöiden hoidossa ja kuntoutuksessa on useampia erilaisia tahoja ja toimijoita. Työterveyshuollon ammattilaisten ymmärrystä mielenterveydestä ja toisaalta psykiatrien tietämystä työhön paluun prosessista on vahvistettava. Näiden toimijoiden sekä muiden sidosryhmien välistä yhteistyötä on parannettava. Kuntoutuksessa on lisäksi tärkeää työpaikan, esihenkilön ja työkavereiden tuki.

Tekijät: Mikko Henriksson¹, Christina Tikka², Pirjo Juvonen-Posti¹, Marianna Virtanen² ja Tuula Oksanen²

¹Työterveyslaitos ² Itä-Suomen yliopisto

Julkaisu: Henriksson, M., Tikka, C., & Juvonen-Posti, P. et al. (2025). Referring psychiatric patients to occupational health services for earlier return to work – a qualitative implementation study of barriers and facilitators. *BMC Health Services Research*, 25, 109. doi.org/10.1186/s12913-025-12238-2

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

6 Lähes kaikille ammattiastmaa sairastaville jää pysyvä lääkitys

Tässä seurantatutkimuksessa tarkasteltiin ammattiastman ja työn pahentaman astman pitkäaikaisenustetta astman hallinnan ja vaikeusasteen, elämänlaadun, työkyvyn ja työelämään osallistumisen suhteen.

Suurimmat potilasryhmät muodostivat kampaajat, teollisuuden työntekijät, leipurit ja kokit, sekä maataloustyöntekijät ja maanviljelijät. Tavallisimmat ammattiastman aiheuttajat olivat jauhot ja viljat, isosyanaatit, sekä lehmät ja muut eläinperäiset altisteet. Lähes kaikille vastaajille jäi pysyvää lääkehoitoa vaativa astma, ja valtaosalla oli usein astmaoireita ja runsasta astmalääkityksen käyttöä. Työttömyys astmaoireiden alkamisen jälkeen, alanvaihto ja ammatilliseen kuntoutuksen osallistuminen oli hyvin yleistä.

Tulokset viittaavat siihen, ettei korvausjärjestelmä tue näitä potilaita riittävän hyvin. Ammattiastmaa ja työn pahentamaa astmaa sairastavia potilaita olisi seurattava säännöllisesti terveydenhuollossa.

Tutkimuksessa tuotettiin [huoneentaulu](#), joka tukee herkistymisen aiheuttaman ammattiastman tunnistamista ja tutkimusta terveydenhuollossa.

Tekijät: Hille Suojalehto, Jussi Lantto, Johanna Vanhatalo ja Irmeli Lindström
Työterveyslaitos

Julkaisu: Suojalehto, H., Lantto, J., Vanhatalo, J., Lindström, I. (2025). Työhön liittyvän astman enustete. Työterveyslaitos, Helsinki. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-200-7>

Julkaisutyyppi: Hankkeen loppuraportti

7 Työrauha vähentää lyhyiden sairauspoissaolojen riskiä

Tässä tutkimuksessa seurattiin yhteensä viiden organisaation tietotyöntekijöitä hyödyntäen kysely- ja rekisteriaineistoja (2022–2023). Tutkimuksessa tarkasteltiin läsnätyöympäristössä koettua työrauhaa, joka viittaa kykyyn keskittyä työtehtäviin ilman työympäristöstä tulevia häiriöitä.

Tulokset osoittavat, että koettu työrauha vähensi lyhyiden sairauspoissaolojen (1–3 päivää) riskiä. Tutkimuksessa pyydetään kiinnittämään huomiota työympäristön suunnitteluun huolimatta etätönn määrästä. Esimerkiksi monitilatoimistoa ja avokonttoria suunniteltaessa on taattava työntekijöille mahdollisuus keskittyä työhönsä ilman häiriötekijöitä, kuten ylimääräistä meteliä.

Tekijät: Annu Haapakangas¹, Annina Ropponen^{1,2}, Elina Tulenheimo-Eklund¹, Virpi Ruohomäki¹ ja Kari Reijula^{1,3}

¹Työterveyslaitos, ²Karolinska Institutet, ³Helsingin yliopisto

Julkaisu: Haapakangas, A., Ropponen, A., Tulenheimo-Eklund, E., Ruohomäki, V., & Reijula, K. (2025). Associations of perceived privacy at the workplace with short sickness absences in a cohort of Finnish office workers. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 67(2):e127-e131. doi.org/10.1097/JOM.0000000000003287

Julkaisutyyppi: Vertaisarvioitu kansainvälinen tutkimusartikkeli

Tutkimuskatsaus ilmestyy noin kerran kuussa, seuraava maaliskuun puolivälissä 2025. Anna palautetta katsauksesta [tämän lomakkeen kautta](#).
